

การศึกษาสภาพ ความต้องการและปัญหาการใช้สื่อเพื่อการเผยแพร่
ความรู้ด้านอาชีพของพัฒนากรสำหรับกลุ่มแม่บ้านในจังหวัดสุพรรณบุรี

นางสาวบังอร จงสมจิตต์

สถาบันวิทยบริการ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชาโสตทัศนศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2539

ISBN 974-635-880-4

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

**A STUDY OF STATE, NEEDS AND PROBLEMS CONCERNING MEDIA UTILIZATION FOR
VOCATIONAL KNOWLEDGE DISSEMINATION OF COMMUNITY DEVELOPMENT WORKERS
FOR A WOMEN OCCUPATIONAL GROUPS IN CHANGWAT SUPHAN BURI**

Miss Bangom Jongsomjit

**สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย**

**A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Education**

Department of Audio-Visual Communication

Graduate School

Culalongkorn University

Academic year 1996

ISBN 974-635-880-4

ต้นฉบับไม่มีหน้า

NO THIS PAGE IN ORIGINAL

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พิมพ์ต้นฉบับบทคัดย่อวิทยานิพนธ์ภายในกรอบสี่เหลี่ยมที่เขียนที่เขียนแผ่นเดียว

บังอร จงสมจิตต์ : การศึกษาสภาพ ความต้องการและปัญหาการใช้สื่อเพื่อการเผยแพร่ความรู้
ด้านอาชีพของพัฒนากรสำหรับกลุ่มแม่บ้านในจังหวัดสุพรรณบุรี (A STUDY OF STATE,
NEEDS AND PROBLEMS CONCERNING MEDIA UTILIZATION FOR VOCATIONAL
KNOWLEDGE DISSEMINATION OF COMMUNITY DEVELOPMENT WORKERS FOR A
WOMEN OCCUPATIONAL GROUPS IN CHANGWAT SUPHAN BURI) อ.ที่ปรึกษา : รศ.สมเชาว์
เนตรประเสริฐ, 235 หน้า. ISBN 974-635-880-4

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อการศึกษาสภาพ ความต้องการ และปัญหาการใช้สื่อเพื่อ
การเผยแพร่ความรู้ด้านอาชีพของพัฒนากรสำหรับกลุ่มแม่บ้านในจังหวัดสุพรรณบุรี ประชากร คือ
พัฒนากร 77 คน และกลุ่มตัวอย่างคือ แม่บ้าน 60 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม
แบบสัมภาษณ์ และแบบสังเกต วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบน
มาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า

1. สภาพการใช้สื่อเพื่อการเผยแพร่ความรู้ด้านอาชีพนั้น พัฒนาการส่วนใหญ่มีการใช้สื่อใน
ระดับปานกลาง โดยสื่อที่นำมาใช้มากที่สุดได้แก่ สื่อบุคคล และสื่อหอกระจายข่าว สื่อที่นำมาใช้น้อยได้แก่
แผ่นโปสเตอร์ และสื่อพินบอร์ด แหล่งที่มาของสื่อส่วนใหญ่ประสานงานกับหน่วยงานอื่น สภาพเกี่ยวกับกิจ
กรมการใช้สื่อข้อที่พัฒนากรปฏิบัติในระดับสูง คือ การแจ้งให้กลุ่มเป้าหมายทราบเกี่ยวกับกิจกรรมการ
เผยแพร่ความรู้

2. ความต้องการการใช้สื่อเพื่อการเผยแพร่ความรู้ด้านอาชีพนั้น พัฒนาการมีความต้องการ
ใช้สื่อทุกประเภท โดยสื่อที่ต้องการใช้มากที่สุด คือ เอกสารใบงาน และสื่อที่กลุ่มแม่บ้านต้องการให้นำ
มาใช้เผยแพร่ความรู้ด้านอาชีพ ได้แก่ สื่อสิ่งพิมพ์ และวีดิทัศน์ ส่วนความต้องการเกี่ยวกับกิจกรรมการ
ใช้สื่อนั้นข้อที่พัฒนากรต้องการให้ดำเนินงานในระดับสูง คือ การเพิ่มงบประมาณที่ใช้ในการผลิตและ
การจัดหาสื่อเพื่อการเผยแพร่ความรู้ด้านอาชีพ

3. ปัญหาการใช้สื่อเพื่อการเผยแพร่ความรู้ด้านอาชีพนั้น พัฒนาการส่วนใหญ่ประสบปัญหา
ในระดับปานกลาง โดยข้อที่เป็นปัญหามาก คือ การขนย้ายเครื่องฉายภาพข้ามศีรษะไม่สะดวก รองลง
มาคือ งบประมาณที่ใช้ในการจัดซื้อสื่อของจริงมีไม่เพียงพอ ส่วนปัญหาเกี่ยวกับกิจกรรมการใช้สื่อ ข้อที่
พัฒนากรประสบปัญหาในระดับสูงคือ งบประมาณที่ใช้ในการผลิตและจัดหาสื่อไม่เพียงพอ

ภาควิชา โสตทัศนศึกษา
สาขาวิชา โสตทัศนศึกษา
ปีการศึกษา 2539

ลายมือชื่อนักศึกษา
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

C742757 : MAJOR AUDIO-VISUAL COMMUNICATIONS

KEY WORD: STATE/NEEDS/PROBLEMS/MEDIA UTILIZATION FOR DISSEMINATION/

COMMUNITY DEVELOPMENT WORKERS/WOMEN OCCUPATIONAL GROUP

BANGORN JONGSOMJIT : A STUDY OF STATE, NEEDS AND PROBLEMS

CONCERNING MEDIA UTILIZATION FOR VOCATIONAL KNOWLEDGE DISSEMINATION OF

COMMUNITY DEVELOPMENT WORKERS FOR A WOMEN OCCUPATIONAL GROUPS

IN CHANGWAT SUPHAN BURI THESIS ADVISOR : PROF. SOMCHAIJW

NETPRASERT, Ed.D 235 pp. ISBN 974-635-880-4

The purpose of this research was to study the state needs and problems concerning media utilization for vocational knowledge dissemination of community development worker for women occupational groups in Changwat Suphan Buri. The population involved was comprised of 77 community development workers and the sample group used in comparison consisted of 60 occupational women. All the questionnaires, interviews, and observational data were specifically designed for this study. The data were analyzed using percent-means and standard deviation.

It was found that :

1. State media utilization for vocational knowledge dissemination of community development workers were in medium level. The media most utilized were guest lecturers and village public announcements while in contrast the media less utilized were overhead transparencies, and folk media. The most common media sources for disseminating was from a collaborative effort with the other sources. The utilization of the media by the state is usually used to inform the women occupational groups of any events or activities they may find of interest.

2. The requirements of vocational knowledge dissemination for community development workers were essentially published media of all types; while the most needed media for women occupational group were publications and videotape. All in all, it is concluded that a bigger allocated budget for media dissemination would be more beneficial for everyone involved.

3. Medium level problems for vocational knowledge dissemination were found questionnaire the community development workers involved. Most of the problems involved mainly dealt with the transportation of the overhead projectors; as they are quite bulky and very inconvenient to move around. Another critical problem was that the budget allotted for media dissemination was not only insufficient, but it is also used quite inefficiently as well.

ภาควิชา..... ศึกษาศาสตร์
สาขาวิชา..... ศึกษาศาสตร์
ปีการศึกษา..... 2539

ลายมือชื่อผู้คิด.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์นี้สำเร็จได้ด้วยความกรุณาจากท่านอาจารย์หลายท่าน ที่ได้ให้คำปรึกษา แนะนำในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณท่านรองศาสตราจารย์สมเชาว์ เนตรประเสริฐ ซึ่งเป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ตลอดจนคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์คือผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อรฉรีย์ ณ ตะกั่วทุ่ง ผู้ช่วยศาสตราจารย์ไพพร คุณาภูมิ และคุณพัฒนา พัฒนศิริ หัวหน้าฝ่ายส่งเสริม และพัฒนาของสำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดสุพรรณบุรี ซึ่งได้ให้เกียรติเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจ เครื่องมือและคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ในครั้งนี้

ขอขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ ดร.ณรงค์ สมพงษ์ รองศาสตราจารย์ ดร.สุรกุล เจนอบรม รองศาสตราจารย์ปรีชา เนาว์เย็นผลและคุณธศินีย์ วัฒนประดิษฐ์ ที่กรุณาเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คุณชนภัทสรณ์ โพธิ์ปิ่น คุณวีระชาติ สมบูรณ์วิทย์ ซึ่งได้ช่วยประสานงานในด้านต่าง ๆ ตลอดจนเจ้าหน้าที่ของกรมการพัฒนารวมชน สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดสุพรรณบุรีและหน่วยงานในจังหวัดสุพรรณบุรี ที่ได้ให้ความช่วยเหลือเกี่ยวกับ ข้อมูลต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่องานวิจัยนี้ ขอขอบคุณบัณฑิตวิทยาลัยที่ได้ให้ทุนอุดหนุนการวิจัย บางส่วนในครั้งนี้ และขอขอบคุณอย่างยิ่งสำหรับพัฒนากرและกลุ่มแม่บ้านทุกท่านในจังหวัดสุพรรณบุรี ที่ได้ให้ความร่วมมือจนส่งผลให้งานวิจัยครั้งนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

สุดท้ายนี้ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณพ่อและแม่ซึ่งเป็นผู้ที่มีพระคุณยิ่งและเป็นผู้ที่ให้กำลังใจ รวมทั้งให้การช่วยเหลือในทุก ๆ ด้านแก่ผู้วิจัย และขอบคุณพี่ เพื่อน และน้องผู้เป็นกัลยาณมิตร ที่ได้มีส่วนช่วยเหลือในงานวิจัยครั้งนี้ทุกท่าน

สถาบันนวัตกรรมการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

นางสาวบังอร จงสมจิตต์

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญแผนภูมิ.....	ฅ
สารบัญตาราง.....	ญ

บทที่

1	บทนำ	
	ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
	วัตถุประสงค์ในการวิจัย.....	8
	คำถามในการวิจัย.....	8
	ขอบเขตของการวิจัย.....	9
	ข้อจำกัดในการวิจัย.....	10
	นิยามคำศัพท์เฉพาะ.....	10
	ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	11
2	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	12
	การเผยแพร่ความรู้ด้านอาชีพ.....	12
	สื่อเพื่อการเผยแพร่ความรู้ด้านอาชีพ.....	20
	การใช้สื่อเพื่อการเผยแพร่ความรู้ด้านอาชีพ.....	35
	กลุ่มแม่บ้าน.....	42
	พัฒนากร.....	45
	กรมการพัฒนาชุมชน.....	48
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	50

3	วิธีดำเนินการวิจัย.....	52
	ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	52
	เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	54
	การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	57
	การวิเคราะห์ข้อมูล.....	58
4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	62
5	สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลการวิจัย และข้อเสนอแนะการวิจัย.....	145
	สรุปผลการวิจัย.....	148
	อภิปรายผลการวิจัย.....	163
	ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป.....	179
	รายการอ้างอิง.....	180
	ภาคผนวก.....	184
	ภาคผนวก ก รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ.....	185
	ภาคผนวก ข เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	186
	แบบสอบถามสำหรับพัฒนากร.....	187
	แบบสัมภาษณ์สำหรับกลุ่มแม่บ้าน.....	221
	แบบสังเกตเกี่ยวกับสื่อและการใช้สื่อ.....	229

สารบัญแผนภูมิ

แผนภูมิที่

หน้า

1	กรอบแนวคิด “โครงการส่งเสริมและพัฒนาสตรีแม่ศรีเรือนสุพรรณบุรี”.....	19
2	ที่มาของกลุ่มแม่บ้าน.....	42
3	โครงสร้างองค์กรสตรี.....	44
4	บทบาทในการปฏิบัติงานของพัฒนากร.....	47
5	การแบ่งส่วนราชการของกรมการพัฒนาชุมชน.....	49

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญตาราง

ตารางที่

หน้า

1	แสดงจำนวนพัฒนากร และสมาชิกกลุ่มแม่บ้านจำแนกตามตำบลและอำเภอ.....	53
2	แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มประชากร จำแนกตามข้อมูลส่วนตัว.....	63
3	แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนความคิดเห็น เกี่ยวกับการใช้สื่อบุคคล (วิทยากร , ครูฝึก) ในการเผยแพร่ ความรู้ด้านอาชีพ.....	65
4	แสดงจำนวนร้อยละของเหตุผลที่ไม่ใช้และความต้องการใช้สื่อบุคคล (วิทยากร, ครูฝึก) ในการเผยแพร่ความรู้ด้านอาชีพของพัฒนากร.....	67
5	แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนความคิดเห็นการใช้ เอกสารใบงานในการเผยแพร่ความรู้ด้านอาชีพ.....	69
6	แสดงจำนวนร้อยละของเหตุผลที่ไม่ใช้และความต้องการใช้เอกสารใบงาน ในการเผยแพร่ความรู้ด้านอาชีพของพัฒนากร	71
7	แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนความคิดเห็นการใช้ โปสเตอร์/แผ่นภูมิ/แผ่นพับในการเผยแพร่ความรู้ด้านอาชีพ.....	73
8	แสดงจำนวนร้อยละของเหตุผลที่ไม่ใช้และความต้องการใช้โปสเตอร์/ แผ่นภูมิ/แผ่นพับในการเผยแพร่ความรู้ด้านอาชีพของพัฒนากร.....	75
9	แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนความคิดเห็นการใช้ รูปภาพ/รูปถ่ายในการเผยแพร่ความรู้ด้านอาชีพ.....	77
10	แสดงจำนวนร้อยละของเหตุผลที่ไม่ใช้และความต้องการใช้รูปภาพ/รูปถ่าย ในการเผยแพร่ความรู้ด้านอาชีพของพัฒนากร.....	79
11	แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนความคิดเห็นการใช้ แผ่นโป่งใสในการเผยแพร่ความรู้ด้านอาชีพ.....	81
12	แสดงจำนวนร้อยละของเหตุผลที่ไม่ใช้และความต้องการใช้แผ่นโป่งใส ในการเผยแพร่ความรู้ด้านอาชีพของพัฒนากร.....	83
13	แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนความคิดเห็น การใช้วีดิทัศน์ในการเผยแพร่ความรู้ด้านอาชีพ.....	85
14	แสดงจำนวนร้อยละของเหตุผลที่ไม่ใช้และความต้องการใช้วีดิทัศน์ ในการเผยแพร่ความรู้ด้านอาชีพของพัฒนากร.....	87

ตารางที่

หน้า

27	แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการประสานงานกับหน่วยงานอื่นในการใช้สื่อเพื่อการเผยแพร่ความรู้ด้านอาชีพ.....	113
28	แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาขั้นตอนและกิจกรรมการใช้สื่อเพื่อการเผยแพร่ความรู้ด้านอาชีพ.....	114
29	แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการสนับสนุนช่วยเหลือในการใช้สื่อเพื่อการเผยแพร่ความรู้ด้านอาชีพ.....	117
30	แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการประสานงานกับหน่วยงานอื่นในการใช้สื่อเพื่อการเผยแพร่ความรู้ด้านอาชีพ.....	118
31	แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนความคิดเห็นความต้องการ การดำเนินงานเกี่ยวกับขั้นตอนและกิจกรรมการใช้สื่อเพื่อการเผยแพร่ความรู้ด้านอาชีพ.....	119
32	แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการการสนับสนุนช่วยเหลือในการใช้สื่อเพื่อการเผยแพร่ความรู้ด้านอาชีพ.....	121
33	แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการการประสานงานกับหน่วยงานอื่นในการใช้สื่อเพื่อการเผยแพร่ความรู้ด้านอาชีพ.....	122
34	แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มแม่บ้านจำแนกตามข้อมูลส่วนตัว.....	123
35	แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนความคิดเห็นของกลุ่มแม่บ้านเกี่ยวกับการใช้สื่อในการเผยแพร่ความรู้ด้านอาชีพของพัฒนากร.....	127
36	แสดงจำนวนและร้อยละของวิธีการเผยแพร่ความรู้ด้านอาชีพให้กับกลุ่มแม่บ้านของพัฒนากร.....	128

ตารางที่

หน้า

37	แสดงจำนวนและร้อยละของความรู้ด้านอาชีพที่พัฒนากรเผยแพร่ให้กับกลุ่มแม่บ้าน.....	129
38	แสดงจำนวนและร้อยละของระดับความตงความต้องการของความรู้ด้านอาชีพที่พัฒนากรนำมาเผยแพร่ให้กับกลุ่มแม่บ้าน.....	130
39	แสดงจำนวนและร้อยละของระดับการนำความรู้ด้านอาชีพที่ได้รับไปใช้ประโยชน์.....	131
40	แสดงจำนวนและร้อยละของความต้องการการใช้และการดำเนินงานเกี่ยวกับสื่อบุคคล (วิทยากร , ครูฝึก).....	134
41	แสดงจำนวนและร้อยละของความต้องการการใช้และการดำเนินงานเกี่ยวกับสื่อสิ่งพิมพ์.....	135
42	แสดงจำนวนและร้อยละของความต้องการการใช้และการดำเนินงานเกี่ยวกับสื่อทัศนูปกรณ์.....	136
43	แสดงจำนวนและร้อยละของความต้องการการใช้และการดำเนินงานเกี่ยวกับสื่อมวลชน (วิทยุกระจายเสียง).....	137
44	แสดงจำนวนและร้อยละของความต้องการการใช้และการดำเนินงานเกี่ยวกับสื่อมวลชน (วิทยุกระจายเสียง).....	138
45	แสดงจำนวนและร้อยละของความต้องการการใช้และการดำเนินงานเกี่ยวกับสื่อหอกระจายข่าว.....	139
46	แสดงจำนวนและร้อยละของความต้องการการใช้และการดำเนินงานเกี่ยวกับสื่อของจริง/ ของจำลอง.....	140
47	แสดงจำนวนและร้อยละของความรู้ด้านอาชีพที่กลุ่มแม่บ้านต้องการให้พัฒนากรนำมาเผยแพร่เพิ่มเติม.....	141